

KARTA GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

21/1739

1. OBIEKT Wiatrak Koźlak			5. MIEJSCOWOŚĆ Chromin	
2. OBECNA FUNKCJA opuszczony	3. MATERIAŁ drewniane	4. DATOWANIE 1868 r.	6. GMINA Borowie	
			7. POWIAT Garwolin	
			8. WOJEWÓDZTWO mazowieckie	
			9. KOD POCZTOWY 08-412	
			10. ADRES	
			11. LOKALIZACJA Przy drodze Laliny - Chromin	
			12. LOKALIZACJA ARCHEOLOGICZNA Nr obszaru AZP Nr stanowiska na obszarze AZP Nr stanowiska w miejscowości	
			13. NUMER EWIDENCYJNY DZIAŁKI 74	
			14. WŁASNOŚĆ prywatna	
			15. RODZAJ UŻYTKOWANIA nie użytkowany	
			16. INFORMACJE O OCHRONIE Nr i data wpisu do rejestru zabytków Zapis w planie zagospodarowania przestrzennego Inne	
18. RODZAJE ZAGROŻEŃ				
17. STAN ZACHOWANIA zaniedbany	19. WPISUJĄCY DANE Iza Foryszewska	20. DATA WYKONANIA EWIDENCJI 2009-08-10		

22. UWAGI

Wybudowany w 1868 r. przez budowniczego wiatraków Ignacego Borkoskiego, dla rodziny Głowackich. Pod k. XIX w. odkupiony od Jana Głowackiego przez Franciszka Świątkę, w okresie międzywojennym przez jego syna Stefana.

W 1947 r. zainstalowano silnik spalinowy o mocy 10 KM. Śmigi zdjęto w 1950 r. Złożenie kamieni przeniesiono na I piętro w 1957 r.

W 1968 r. zainstalowano silnik elektryczny. Wiatrak pracował do 1976 r. Przemiełu zaniechano ze względów ekonomicznych.

W każdej chwili może być uruchomiony.

Pierwotnie wiatrak posiadał złożenie kamieni oraz pytel graniasty, mógł więc mleć zboże na pytel i na razówkę.

Po zmianie kamieni (ok. 1900 r.) mielono razówkę, śrutę na kamieniach nalewanych, produkowano także kaszę w jagielniku.

Wiatrak obsługiwał wsie: Laliny, Chromin, Łopaciankę. Za przemiał młynarz pobierał 10% odsypu od 1 q zboża lub 3 zł za mąkę.

Potem wg obowiązujących cenników. Wydajność wiatraka przy sprzyjających wiatrach zach. wynosiła do 250 kg/h.

Franciszek Świątek uczył się młynarstwa w okolicznych młynach, umiejętności przekazał dzieciom.

Budynek założony na planie czworoboku o ścianach nieznacznie zbieżnych ku górze, przykryty dachem dwuspadowym z naczółkiem od strony skrzydeł i nadwieszonym szczytem nad ścianą mączną. Na dużych gładkich polnych ułożone są podwaliny w formie równoramiennej krzyża z bali o zaoblonych końcach. Cztery zastrzały o przekroju połączone dolnymi końcami z podwalinami łączymy na podwójny wręb czołowy, górą czopowane w sztember. Sztember w drugiej kondygnacji ośmioboczny. Górna część sztembra zakończona czopem wpuszczonym w mącznicę. Mącznica w tym miejscu ściągnięta dwoma płaskownikami o rozwidlonych końcach. Wokół sztembra kolisty teownik przykręcony śrubami do mącznicy. Mącznica o przekroju o sfazowanych brzegach, na górnej płaszczyźnie wręby na belki stropowe. Siodło typowej konstrukcji, na nim spoczywają pojazdy z belek wyprowadzone poza lico ściany mącznej. Końce pojazdów zaoblone od dołu. Ściany wiatraka konstrukcji szkieletowej, od zewnątrz odeskowane „do czoła”, ściana nawietrzna obita dodatkowo gontem.